

Мониторинг на Евроизбори 2014

НАРЪЧНИК за наблюдатели

FOUNDATION FOR EUROPEAN
PROGRESSIVE STUDIES
FONDATION EUROPÉENNE
D'ÉTUDES PROGRESSISTES

ИНСТИТУТ ЗА
СОЦИАЛНА
ИНТЕГРАЦИЯ

Институтът за социална интеграция участва в изборно наблюдение на Местни и Президентски избори 2011, регистрира наблюдатели на Парламентарни избори 2013, и на Избори за членове на Европейския парламент от Република България 2014.

ИСИ е член на Обществения съвет към Централната избирателна комисия, създаден с изборния кодекс от 5 март 2014 г. Той е консултативен орган към Централната избирателна комисия, с основна цел съдействие и осигуряване на прозрачност, демократичност и честност в изборния процес.

Наблюдателят е представител на българска неправителствена организация, регистрирана в Централната избирателна комисия като наблюдател на избори

I Наблюдателят

1] Не е кандидат на политическа партия, коалиция и не е член на инициативен комитет, нито застъпник или представител на участници в изборите;

2] Не е представител на изборната администрация в страната;

3] Не използва по никакъв начин статута си на наблюдател, за да подпомага или участва в наблюдение на изборния процес от страна на политически партии, коалиции и инициативни комитети;

4] Не участва в дейности, които могат да се квалифицират или определят като престъпление срещу политическите права на гражданите или като административни нарушения на правилата за провеждане на избори;

5] Работи в подкрепа на демократичен изборен процес и цени и защитава честността на независимото и безпристрастно наблюдение на изборите;

6] Информирани са за правата и задълженията си запознати с правилата на изборното законодателство;

7] Съобразява се с ролята на изборната администрация на всички нива и не се намесва незаконно или недопустимо в администрирането на изборния процес;

8] Придържа се изцяло към методологията, използвана от организацията, и се съобразява с нейните инструкции;

9] Изпраща информацията безпристрастно, точно и навременно за всички събития, които наблюдава в качеството си на независим наблюдател;

10] Въздържа се от лични коментари относно наблюдението пред медиите или обществеността преди огласяването на резултатите от наблюдението от ръководството на организацията, която наблюдава изборите и го е регистрирала като наблюдател, освен ако изрично не е инструктиран от нея да постъпва по друг начин;

11] Оттегля се от позицията си на наблюдател в случай, че възникне какъвто и да било конфликт на интереси, който би попречил за безпристрастното, точно и своевременно независимо наблюдение на изборите, или ако възникне предпоставка за нарушение на горе изброените принципи.

Текстовете са възприети от: Кодекс за поведение на независимите наблюдатели, разработен от Глобалната мрежа за местно наблюдение на избори /GNDEM/.

Права на наблюдателите

Регламентирани с Изборния кодекс от 5 март 2014 г. /Глава Шеста, чл.111 до чл.116/, и с Решение № 40-ЕП/02.04.2014 г. на ЦИК.

- 1]** Присъстват на заседанията на изборителните комисии;
- 2]** Присъстват при отпечатването и доставката на хартиените бюлетини;
- 3]** Присъстват при получаването на изборните книжа и материали и подготовката на помещени-ята за гласуване;
- 4]** Присъстват в изборното помещение при от-криването и закриването на изборния ген;
- 5]** Присъстват в изборното помещение по време на гласуването;
- 6]** Присъстват в изборното помещение при от-варянето на изборителните кутии и при устано-вяване на резултатите от гласуването, за което им се осигурява пряка видимост;
- 7]** Присъстват при предаване на бюлетините, ос-таналите книжа и материали;

8] Присъстват при въвеждането и повторното въвеждане в изборителните комисии и изчисли-телните пунктове на данните от протоколите с резултатите от гласуването на секционните изборителни комисии; при въвеждането на данни-те може да присъства само един наблюдател от една и съща организация;

9] Получават срещу подпис копие от протокола за съответния вид избор с резултатите от гла-суването в изборителната секция, както и с ре-зултатите от гласуването в района;

10] Подават жалби и сигнали за нарушения на из-борния процес;

11] Извършват одит и проверка на системата за машинно гласуване;

12] Присъстват на всички останали етапи от изборния процес.

13] В една изборителна секция може да присъст-ват най-много двама наблюдатели от една и съща организация, като в изборното помещение може да присъства само един от тях. Наблюдателите не са обвързани с конкретна изборителна секция.

14] Наблюдателите имат право да гласуват с удостоверение за гласуване на друго място, изда-дено по реда на чл. 34 от Изборния кодекс.

15] Държавните и местните органи и техните администрации и изборителните комисии са длъжни да оказват съдействие на наблюдателите и да им предоставят при поискване сведения и документи във връзка с изпълнение на правомощията им.

16] През всички етапи от изборния процес наблюдателят се легитимира с издаденото му удостоверение. Наблюдателят го пази и съхранява.

17] В изборния ден наблюдателите са длъжни да носят само отличителни знаци по образец, утвърден от Централната изборителна комисия. Наблюдателите, които носят отличителни знаци извън утвърдените от Централната изборителна комисия или не носят отличителни знаци, се отстраняват от изборителната секция с решение на секционната изборителна комисия. Решението може да се оспорва пред Районната изборителна комисия или пред Централната изборителна комисия, когато се оспорва решение на секционна комисия извън страната. РИК и ЦИК се произнасят незабавно. Решението не подлежи на обжалване.

18] Едно лице не може да бъде едновременно наблюдател и анкетатор.

19] Наблюдателят не може да бъде придружител.

20] За дейността си наблюдателите не може да получават възнаграждение от партии, коалиции, инициативни комитети и техните кандидати.

21] Наблюдателите осъществяват дейността си добросъвестно, като спазват законите на Република България, съответно на страната, в която се намират при осъществяване на дейността си и имат както правата и задълженията, изброени по-горе, така и други такива, произтичащи пряко или непряко от приложимия закон.

Какво наблюдаваме?

Наблюдателят се стреми да осигури наблюдение на ключови моменти от изборния ден – от приемане на изборните книжа и секции, до приключване на изборния ден с предаването им.

Местните наблюдатели докладват на областните координатори, а те от своя страна – на националния координатор, съгласно утвърдения график на организацията.

Предизборен ден

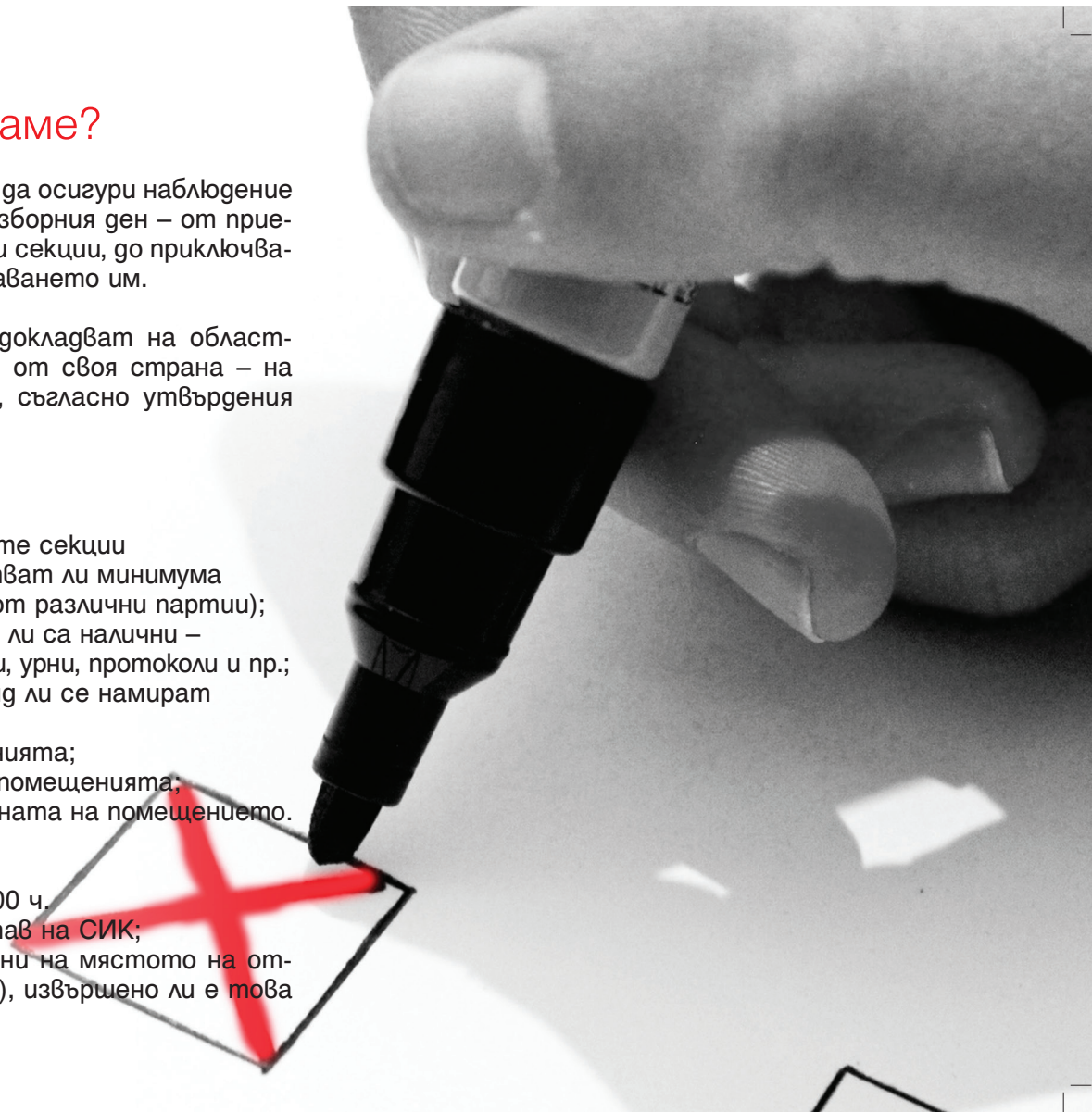
Приемане на избирателните секции /график на РИК/ - присъстват ли минимума представители от СИК (от различни партии);

- Всички необходими книжа ли са налични – списъци, бюлетини, печати, урни, протоколи и пр.;
- В изисквания от закона вид ли се намират изборните книжа;
- запечатване на помещенията;
- налична агитация около помещенията;
- поема ли полицията охраната на помещението.

Изборен ден

Начало на изборния ден 6.00 ч.

- присъства ли целия състав на СИК;
- какви резерви са добавени на мястото на отсъстващи (от коя партия), извършено ли е това с решение на РИК;

- разпределение на функциите на членовете на СИК;
- показани ли са празните урни, как са запечатани;
- наличие на бюлетини;
- организация на „тъмната стаичка“ и кабините за машинно гласуване /при наличието на такова/;
- агитация в близост;
- допуснати ли са кандидати, застъпници и наблюдатели на откриването; редовност на документите им; ако не са допуснати – причини, подават се сигнали;
- има ли към секцията екип от социолози за EXIT POL – от коя агенция, проверили ли са СИК редовността на документите им;
- има ли информационни табла пред СИК - за бюлетини; списъци на кандидати, начин на гласуване;

Изборен процес 6.00 - 19.00 ч.

- ред в помещението и пред него;
- евентуална агитация;
- повтарящи се „придружители“ на избиратели;
- недопускане на гласоподаватели с право на глас или допускане на такива без право на гласуване;
- наличие на достатъчно бюлетини;
- опити за разкриване тайната на вота;
- поставяне на печати преди и след гласуването;
- правилно откъсване на отрязъка от бюлетината и недопускане разкриване на вота;
- разположение на урната (основна, резервна или вече използвана, също и на кутията за отрязъци от бюлетината);

- вписване в допълнителни списъци и подписване на декларации;
- групи опити за манипулация на вота;
- Голямо натрупване на избиратели
10.30 – 12.30 ч.
17.00 – 19.00 ч.
- особено внимание по всички горе изброени елементи на наблюдението;
- смяна на вече запълнените урни;

„Голямата скука“ 13.00 – 15.30 ч.

- отсъствие на членове на СИК;
- нетипични занимания на членовете на СИК, тясно отсъствие от избирателната секция;
- състояние на списъци, бюлетини, тъмни стаички, урни;
- агитиращи наблюдатели от щабове;

Активност 18.30 – 19.00 ч.

- поява на големи групи избиратели пред секции;
- как са организирани – автобуси, сватби, коли и пр.;
- законност на тяхното гласуване;

Край на изборния ден 19.00 – 19.15 ч.

- в колко затварят секциите;
- има ли опашки – ако има – събрани ли са документите само на присъстващите в 19.00 и има ли опит да се допуснат други.

Отчитане на резултатите 19.00 –

- организация на работата на СИК;
- разпределение на функциите – кой брой бюлетините, кой пише протокола, кой отговаря за използваните бюлетини – това разпределение се прави задължително с РЕШЕНИЕ на комисията, а не по указание на председателя
- проверяват се задължително наличието на повече химикалки (не се допускат такива);
- ред на отчитане (брой, действителни, по видове и т.н.);
- допуснати ли са кандидати, застъпници и наблюдатели на откриването; редовност на документите им; ако не са – какви са причините;
- попълване и подписване на протоколите, призив за подпис с особено мнение, ако са били налични нарушения;
- осигуряване на копия от протоколите за наблюдатели и застъпници, подписването им от председател, зам.-председател и секретар.

ЕВРОПЕЙСКИ
ИЗБОРИ

2014

Предаване на изборните книжа и бюлетини в РИК 19.30 -

- кои членове на СИК пренасят документите до РИК и как;
- осигуряване на приема в РИК;
- осигуряване на обществен ред и сигурност за недопускане на манипулацията на изборните книжа;
- наблюдение дали се връщат всички книжа в бройката и вида, в която са предадени предния ден;
- наблюдение на въвеждането на данни в техническия пункт (протокола се сканира от представители на Информационно обслужване)
- сверяване на резултатите с копието от протокола, който вече наблюдателя има;
- при установяване на технически грешки се наблюдава дали те се отстраняват правомерно – подпис на тримата представители на СИК върху поправките;
- предаване на изборните книжа окончателно на комисията в общината;
- връщане в СИК и проверка - дали е закачен екземпляр от протокола на таблото пред СИК, дали е закачена приемо-предавателната разписка от въвеждане на техническите данни;

След изборно поведение

- поведение, изявления на партиите и кандидатите след получаване на първите резултати;
- опити за създаване на напрежение, манипулации.

Сигнали и жалби за нарушения

Кога сигнал - при установяване на нарушение

Кога жалба - за обжалване на взето решение.

До кого?

1] До Изборната администрация – СИК, РИК и ЦИК (за всички нарушения, извършени на Изборния кодекс);

2] До общинската и областната администрация – за нарушения в организацията на изборния ден;

3] До органите на МВР и Прокуратура – за всички нарушения, извършени като престъпления в изборния ден и процес – купуване и продаване на гласове, даване или искане на имотна облага, нарушение на обществения ред, посягане върху личността, в т.ч. и физическа саморазправа, пречене на някого да осъществи изборното си или друго конституционно право (действие, бездействие, измама, заплашване).

■ Всички сигнали и жалби се осигуряват с писмен документ и където е възможно – с доказателствен материал (снимки, аудиозапис и видеофайлове);

■ Подаваме сигналите и жалбите, когато лично сме свидетели на нарушението, или сигурно сме установили подадената информация за него;

■ Подават се до отговорните за отстраняване на нарушението органи - сигнали и жалби, които са отправени неправомерно или до неправилната институция остават без разглеждане.

■ Подават се погписани, с посочване на контакти за обратна връзка – анонимни сигнали и жалби не се разглеждат. Посочват се номера на удостоверение и организацията, която е упълномощила наблюдателя. Наблюдателят е отговорен за истинността на сигнала и жалбата както към органа, към който го отправя, така и към организацията, която го е упълномощила да наблюдава.

■ Подават се в писмен вид, ръчно или електронно написани, или се изпращат по електронен път до РИК или ЦИК. За целта наблюдателят осигурява предварително налични хартия и химикал, или компютър и техника за разпечатване, или компютър и интернет. Когато е в невъзможност да изпрати по един от тези начини сигнала, търси за комуникация централата на ИСИ на телефон 02/983 69 22, и на телефонния номер на националния координатор.

■ Копие от изпратената жалба и/или сигнал се изпраща до централата на ИСИ. Ако жалбата е входирана на хартиен носител и наблюдателят няма възможност да я сканира и изпрати, то я описва и изпраща текста на и-мейла на ИСИ: isi.izbori@gmail.com

■ След приключване на изборния ден, наблюдателят изпраща отчет до централата на ИСИ, в който описва накратко установените нарушения, впечатления от наблюдението, препоръки и предложения за промени в изборните правила.

Забележка: Органите на МВР имат право да се намесват за възстановяване на реда в изборното помещение само при специфични случаи (например установено носене на оръжие от избирател) и решение на избирателната комисия. Органите на реда следят външния периметър на избирателната секция, в т.ч. оградите, дворовете и страничните улици. Сигнали до МВР и Прокуратурата се подават, само ако установеното нарушение има характер на престъпление, описано в текста на т.3 по-горе. Подаването на тези сигнали се съгласува юридически с централата на ИСИ.

Необходими контакти в изборния ден:

Национален координатор на наблюдателите в ИСИ:

Централа на ИСИ, гр. София: **02/ 983 69 22**
Е-mail на ИСИ: **isi.izbori@gmail.com**
ФБ група: Граждански наблюдатели на ИСИ 2014
ФБ страница: **Institute for Social Integration**

Районна избирателна комисия

гр.:

тел:

е-mail:

Централна избирателна комисия:
02/ 939 39 17, е-mail: cik@cik.bg

Член на ЦИК, отговарящ за област:

/контактите се намират на www.cik.bg,
в секция „Връзки с ЦИК“/.

МВР Гореща линия 02/982 22 3202
е-mail: izbor@mvr.bg.

Районна/Окръжна прокуратура

тел:

е-mail:

Други контакти:

ФЕПС

Фондацията за европейски и прогресивни изследвания /Брюксел/ е създадена като платформа, обединяваща прогресивни участници и партньори в общи цели за насърчване единно европейско пространство за дебат. Във ФЕПС членуват 41 организации и мозъчни тръстове от цяла Европа. Като платформа за идеи, ФЕПС работи в тясно сътрудничество със социалните демократични организации, с националните фондации и мозъчни тръстове, за справяне с предизвикателствата, пред които е изправена Европа днес.

FEPS Foundation for European Progressive Studies (FEPS)

1000 - Bruxelles - Belgique
Rue Montoyer 40
tel.: +32 2 234 69 00
fax: +32 2 280 03 83
e-mail: info@feps-europe.eu

Web: www.fepeurope.eu

ИСИ

Институтът за социална интеграция /София/ е основан от водещи специалисти в сферата на социологията, политологията, психологията, правото, дипломацията, икономиката и журналистиката. Организацията подпомага реализацията на демократичните процеси в българското общество и политическо пространство, участва в подготовката и дебата по провежданите политики, в мониторинга на изборния процес. В своята дейност, ИСИ се стреми да стимулира изграждането на нова политическа култура, която да отговори на очакванията на гражданите за отговорност, почтеност и отстояването на публичните интереси.

ИСИ е член на Европейската мрежа на политическите фондации (ENoP), на Фондацията за европейски прогресивни изследвания (FEPS) и на европейската мрежа SOLIDAR.

Институт за социална интеграция

1000 София, ул. „Триадница“ 5Б, ет.6
тел./ факс: 003592 983 69 22
e-mail: ifsi.bulgaria@gmail.com

web: www.isi-bg.org

FEPS Foundation for
European Progressive
Studies (FEPS)

1000 - Bruxelles - Belgique
Rue Montoyer 40
tel.: +32 2 234 69 00
fax: +32 2 280 03 83
e-mail: info@feps-europe.eu

Web: www.feps-europe.eu

Институт за
Социална
Интеграция

1000 София
ул. „Триадица” 5Б, ет.6
тел./ факс: +359 2 983 69 22
e-mail: ifsi.bulgaria@gmail.com

web: www.isi-bg.org

FOUNDATION FOR EUROPEAN
PROGRESSIVE STUDIES
FONDATION EUROPÉENNE
D'ÉTUDES PROGRESSISTES

ИНСТИТУТ ЗА
СОЦИАЛНА
ИНТЕГРАЦИЯ